

Savivaldybių žinios

Nr. 6–7 (920–921)

2023 m. birželio 30 d.

LIETUVOS SAVIVALDYBĖS 2023

**Šios kadencijos
merams ir savivaldybių
tarybų nariams
iššūkių netrūks**

10–11 p.

Vilniaus rotušėje vykusiame rinkiminiame Lietuvos savivaldybių asociacijos narių suvažiavime dalyvavo 186 delegatai – savivaldybių vadovai ir tarybų nariai – iš visų 60-ies šalies savivaldybių.

Romo Gorklio foto.

PROCESAS BE PABAIGOS	4–5 p.
APIE ASOCIACIJOS „KLAIPĖDOS REGIONAS“ VEIKLĄ, PRIORITETUS IR LŪKESČIUS	8–9 p.
PIRMĄ KARTĄ VILNIAUS ISTORIJOJE: „IŠMANUSIS MIESTAS 9“ NETRADICINĖJE VIETOJE	12–13 p.
KELIAUK IR PASPIRTUKĄ GAUK	24–25 p.

LSA prezidentu antrai kadencijai išrinktas Jonavos rajono meras Mindaugas Sinkevičius (trečias iš dešinės). LSA viceprezidentais išrinkti (iš kairės) Klaipėdos rajono meras Bronius Markauskas, Akmenės rajono meras Vitalijus Mitrofanovas, Palangos miesto savivaldybės meras Šarūnas Vaitkus, Lazdijų rajono merė Ausma Miškinienė, Plungės rajono meras Audrius Klišonis ir Kazlų Rūdos savivaldybės meras Mantas Varaška.

RINKIMINIS LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ ASOCIACIJOS NARIŲ SUVAŽIAVIMAS

Gegužės 31 d. Vilniuje vykusiam Lietuvos savivaldybių asociacijos (LSA) narių suvažiavime LSA prezidentu antrai kadencijai išrinktas Jonavos rajono meras Mindaugas Sinkevičius. LSA viceprezidentais išrinkti Lazdijų rajono merė Ausma Miškinienė, Palangos miesto meras Šarūnas Vaitkus, Akmenės rajono meras Vitalijus Mitrofanovas, Kazlų Rūdos meras Mantas Varaška, Klaipėdos rajono meras Bronius Markauskas ir Plungės rajono meras Audrius Klišonis.

Suvažiavime dalyvavo 186 delegatai – savivaldybių vadovai ir tarybų nariai – iš visų 60-ies šalies savivaldybių.

„Pasitikėjimas, kurį man šiandien išreiškė kolegos, yra dvigubai svarbus. Priimu tai ne tik kaip aukščiausią asociacijos pasiektų rezultatų įvertinimą, bet ir kaip mandatą imtis lyderystės ir veiksmų, kuriančių skaidresnę ir stipresnę vietos savivaldą.“ – teigia M. Sinkevičius.

Suvažiavime pristatydamas LSA veiklą, jis išskyrė du pagrindinius pastaraisiais metais pasiektus ypač svarbius tikslus. Tai – Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinio įstatymo pakeitimas ir lankstesnio skolinimosi įtvirti-

nimas, kuris suteikia savivaldybėms daugiau galimybių vykdyti investicinius projektus, bei disponavimo valstybine žeme teisės perdavimas savivaldybėms, leisiantis joms savarankiškai ir efektyviai planuoti vietos teritorijas, sparčiau įgyvendinti statybų procesus, pritraukti daugiau investicijų.

Suvažiavime M. Sinkevičius taip pat kalbėjo apie naują vietos savivaldos modelį ir jau identifikuotą jo reglamentavimo spragą, savivaldybių finansinį savarankiškumą, tendencijas švietimo, socialinės apsaugos, sveikatos apsaugos, komunalinių paslaugų, susisiekimo, žaliosios transformacijos ir kitose srityse.

„LSA uždavinys yra vertinti kiekvieną sritį pagal tai, kiek joje vietos savivalda turi erdvės, galimybių ir įrankių veikti savarankiškai. Savarankiškumą suprantame ne tik kaip finansinį, bet ir kaip laisvę priimti gyventojų interesus, atitinkančius atsakingus sprendimus.“ – sakė LSA vadovas.

Suvažiavime buvo priimta rezoliucija dėl Regionų plėtros programos įgyvendinimo. Joje akcentuojama, kad nors 2022–2030 metų

Regionų plėtros programoje suplanuota 1,6 mlrd. eurų Lietuvai skirtos Europos Sąjungos fondų paramos, su kuria savivaldybės turi unikalią galimybę inicijuoti ilgalaikius pokyčius ir investuoti į gyvenimo kokybės gerinimą regionuose, tačiau dėl centrinės valdžios institucijų delsimo nė vienas savivaldybių jau parengtas investicinis projektas negali būti pradėtas.

„Regioninis planavimas vis dar yra per daug centralizuotas, paremtas atskirų ministerijų „iš viršaus“ suplanuotomis priemonėmis bei „nuleistais“ įpareigojimais, kurie nebūtinai atliepia pačių regionų identifikuotus poreikius.“ – teigiama rezoliucijoje.

Turint galvoje, kad ES finansinė perspektyva jau įpusėjo, rezoliucijoje Vyriausybė raginama nedelsiant imtis konkrečių veiksmų užtikrinant, kad ministerijos kuo greičiau patvirtintų visų regioninių pažangos priemonių finansavimo gaires ir pradėtų įgyvendinti šias priemones, o Seimas – inicijuotų nacionalinės regioninės politikos ir Regionų plėtros programos įgyvendinimo parlamentinę kontrolę.

Parengė LSA patarėja komunikacijai Indrė Vilūnienė

TELKIAME JĖGAS SĖKMINGAM PILIETYBĖS REFERENDUMUI

Seimui paskelbus pilietybės išsaugojimo referendumą, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės (PLB) pirmininkė Dalia Henke teigia, kad pagaliau buvo žengtas žingsnis spręsti seną problemą. „Sveikiname Lietuvos Respublikos Seimą tokia balsų dauguma apsisprendus. Taip tam tikra prasme išreiškiamas noras spręsti seną problemą. Dabar svarbiausias žingsnis bus išsamiai ir intensyviai informuoti piliečius apie tai, ką jie spres kitų metų gegužės 12 dieną“, – sako D. Henke.

PASAS – PAGRINDINIS ŽMOGAUS RYŠYS SU VALSTYBE

Gegužės 23 d. LR Seimas paskelbė privalomąjį referendumą dėl Lietuvos Respublikos Konstitucijos 12 straipsnio, reglamentuojančio pilietybę, pakeitimo. Referendumas vyks 2024 m. gegužės 12 dieną.

Pasak PLB pirmininkės D. Henke, būtent piliečio pasas lieka pagrindinis ryšys su valstybe.

„Ne referendumas yra problema, o tai, kad gimę LR piliečiais žmonės jau daugelį metų praranda Lietuvos pilietybę, jeigu apsisprendžia priimti pilietybę tos šalies, kur dabar gyvena ir dirba“, – sako PLB vadovė.

Jos nuomone, šio sprendimo reikia ne vien užsienyje gyvenantiems lietuviams, bet ir Lietuvos ateičiai, šalies saugumui ir tam, kad piliečių nemažėtų.

„Šis sprendimas reikalingas ne tik pavieniems asmenims, kurie gyvena užsienyje, bet ir Lietuvos ateičiai. Demografiniai duomenys rodo, kad mūsų Lietuvos piliečių, sparčiai mažėja. O Rusijos karo Ukrainoje kontekste matyti, kad lengviau daryti įtaką sprendimų priėmėjams prašant paramos Ukrainai savo gyvenamose valstybėse tiems, kurie turi šalių, kuriose gyvena, pilietybes. Tad mūsų ateičiai, kalbant ir apie grįžimą, bei nacionaliniam saugumui reikalingi visi piliečiai – ir turintys savo gyvenamąją šalį, ir Lietuvos pilietybę. Galima sakyti, kad Lietuvos ateities klausimas bus sprendžiamas referendumu“, – sako D. Henke.

PRAEITO REFERENDUMO METU TRŪKO INFORMACIJOS IR SUSITELKIMO

Prieš ketverius metus, 2019 m., vykusio privalomojo referendumo dėl Lietuvos Respublikos Konstitucijos 12 straipsnio pakeitimo metu dauguma balsavusių piliečių – beveik 74 proc. – pasisakė už pilietybės išsaugojimą, vis dėlto dėl aukštai iškeltos kartelės balsų neužteko.

Tarp buvusio ir 2024 m. vykiančio referendumo D. Henke mato 2 pagrindinius skirtumus.

„Yra du esminiai skirtumai: visų pirma, valstybės vadovai – Lietuvos Respublikos Prezidentas, Seimo Pirmininkė, Ministrė Pirmininkė yra vieningi šiuo klausimu, ko nebuvo 2019 m. Antra, žinome, kad praeito referendumo metu beveik milijonas balsavimo teisę turinčių piliečių pasisakė „už“. Tai rodo didžiulį piliečių palaikymą ir jų norą, kad LR Konstitucija būtų pakeista taip, kad ir po 1990 m. išvykę piliečiai galėtų išlaikyti gimstant įgytą pilietybę. Nors tąkart balsų neužteko, bet tautiečiai parodė didžiulį palaikymą“, – pabrėžia D. Henke.

PLB vadovė teigia, kad, besiruošiant 2024 m. referendumui, būtina naudotis išmoktomis pamokomis.

„Esminis sprendimas vyks Lietuvoje ir mes žinome, kodėl kai kurie žmonės neatėjo balsuoti. Vyriausybės kanceliarijos atlikta apklausa parodė, kad apklaustieji neatėjo į referen-

BENDRA INFORMACIJA APIE BŪSIMĄ REFERENDUMĄ:

Kitais metais vykiančiame referendume bus siūloma pritarti Konstitucijos 12 straipsnio keitimui (pažymėti esminiai pakeitimai):

„Lietuvos Respublikos pilietybė įgyjama gimstant ir kitais konstitucinio įstatymo nustatytais pagrindais ir tvarka. Konstitucinis įstatymas taip pat nustato Lietuvos Respublikos pilietybės netekimo pagrindus ir tvarką“.

LR Seimas gegužės 23 d. 2023 m. kartu priėmė rezoliuciją ir tvirtina, kad

deda pastangas, kad referendumas dėl gimimo įgytos Lietuvos Respublikos pilietybės išsaugojimo būtų įgyvendintas sėkmingai, taip stiprinant diasporos pilietinį ryšį su Lietuva,

ragina Lietuvos valstybės institucijas ir savivaldybes maksimaliai prisidėti prie sėkmingo šio referendumo įgyvendinimo ir **kviečia** Lietuvos diasporos organizacijas telkti užsienyje gyvenančius lietuvius kuo aktyviau dalyvauti šiame referendume.

dumą, nes nežinojo, kad toks vyksta, nežinojo, kur balsuoti, arba nebuvo apsisprendę, kaip balsuoti“, – sako D. Henke.

Pasak PLB pirmininkės, 2019 m. trūko informacijos apie tai, ką žmonės sprendžia savo balsavimu, kokia nauda iš to Lietuvai ir jos ateičiai, trūko komunikacijos atsakant į žmonių nuogaštavimus ir sklaidant įvairius mitus.

„Informavimo kampanija bus svarbiausias faktorius, kuris tikriausiai ir nulems referendumo sėkmę“, – reziumuoja PLB vadovė.

Parengė Ana Vengrovskaja

Savivaldybių žinios

„Savivaldybių žinios“
leidžiamas nuo 1996 m.

Markučių g. 15, LT-11347 Vilnius,
el. p. info@savzinios.lt, interneto svetainė www.savzinios.lt
Direktorė Lina Belevičienė, tel. 8685 39454,
redaktorius Romas Gorklys, tel. 8685 39452,
Facebook savzinios leva Cataldo, cataldoieva@gmail.com

Spausdina UAB Lietuvos ryto spaustuvė
Gedimino pr. 12A, LT-01103 Vilnius
Tiražas 2000 egz.
ISSN 1392–2467

Mūsų partneriai
STRUCTUM
Mano Kraštas

ASOCIACIJAI „KLAIPĖDOS REGIONAS“ VADOVAUJA BRONIUS MARKAUSKAS

Apie asociacijos „Klaipėdos regionas“ veiklą, prioritetus, lūkesčius, susijusius su Lietuvos savivaldybių asociacijos veikla kalbamės su Klaipėdos rajono meru Broniumi Markausku.

biavimą, vystydami bendrus projektus, turime sukurti patrauklią turizmo aplinką.

Dar vienas labai aktualus šių dienų klausimas – aukštojo mokslo reforma. Kaip žinia, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos sudaryta ekspertų komisija jau pritarė siūlymui Lietuvos aukštąją jūrėivystės mokyklą prijungti prie „Vilnius TECH“, įsteigiant universiteto padalinį Klaipėdoje – Jūrėivystės akademiją. Tačiau turime ir kitokią nuomonę – mokyklą galima prijungti prie Klaipėdos universiteto. Kyla klausimas – kas geriau vakarų regionui, Lietuvai, studentams, verslui? Turime kartu ieškoti ilgalaikių, tvarių regionui ir Lietuvai reikšmingų sprendimų, nepasiduodami individualiems poreikiams ar ambicijoms.

Taip pat turime peržiūrėti, inventorizuoti ir turimas tarptautines partnerystes sutartis, narystes įvairiose organizacijose. Klaipėdos regiono asociacija per kelerius metus užaugo, tad ir bendradarbiavimas, partnerystė tarptautiniu lygmeniu turi pradėti nešti didesnę pridėtinę vertę visam regionui. Esame pasirengę ne tik perimti patirtį, bet būti ir pavyzdžiais bei lyderiais, kurie pasiruošę dalintis.

Tikriausiai jau aptarėte asociacijos veiklą, į ką labiausiai asociacija orientuos per šią kadenciją ar bent šiais metais?

Darnus jūrinis ir pakrančių turizmas – šiai specializacijos kryptčiai žadu skirti daugiausia dėmesio. Tai yra ne tik turizmas, tai ir patogus bei saugus viešas transportas, kelių ir dviračių takų sistemos, jungiančios visas septynias vakarų regiono savivaldybes. Ieškosime geriausio sprendimo dėl vieningo viešojo bilieto sistemos. Būtų idealu, jeigu Skuode įlipęs gyventojas viešuoju transportu pasiektų Nidą. Ir tai tikrai yra įmanoma, reikia ne tiek ir daug.

Žinoma, kita ne mažiau svarbi sritis ir šių dienų prioritetas – bioekonomika, o taip pat jūrinė ekonomika, nes mums, kaip jūriniam regionui, svarbus akvakultūros sektoriaus stiprinimas, mėlynosios bioekonomikos kompetencijų auginimas ir telkimas regione.

Didelį dėmesį skirsiu ieškoti galimybių viso regiono švietimo įstaigose vaikų maitinimą organizuoti trumpų maisto tiekimo grandinių principu. Turime skatinti savo regiono ūkininkų užaugintų ir pagamintų maisto produktų vartojimą. Tai, be abejo, susiję ir su žiedine ekonomika, ir su klimato kaitos mažinimu. Viso vakarų regiono savivaldybės turi ieškoti sprendimų dėl daugiabučių namų renovacijos, viešojo transporto žalinimo, investuoti į atsi-

naujinančių elektros energijos šaltinius, atsiuvininti ir modernizuoti šildymo sprendimus, bendrauti ir bendradarbiauti su verslu, sudarant sąlygas darniam ir tvariam vartojimui.

Galbūt turite ir savų, kaip asociacijos vadovas, tikslų asociacijos veiklai papildyti ar pakeisti?

Regiono politikų dialogas ir šiuo metu yra konstruktyvus ir reikšmingas. Manau, kad, norint sėkmingai įgyvendinti specializacijoje užsibrėžtus tikslus, reikia skatinti institucinį bendradarbiavimą ir dialogą. Žinoma, regionas bus sėkmingas tiek, kiek kiekviena savivaldybė bus stipri. Taigi būtina skatinti regioninį bendradarbiavimą ne tik tarp savivaldybės ir jos įstaigų, bet ir gyventojų, verslų.

2012 m. vakarų regiono savivaldybių įsteigta Klaipėdos regiono asociacija per daugiau nei dešimt savo veiklos metų stipriai užaugo, kartu augome ir mes – savivaldybės. Šiandien manau, kad jau esame ir galime Klaipėdos regioną pristatyti kaip lyderiaujančią tiek valstybiniame, tiek tarptautiniame lygmenyje. Turime sukauptą plėtos potencialą, esame susitarę dėl regiono specializacijos, pasirenę veiksmų planą, kaip sieksime tikslų. Beliko tik jį įgyvendinti.

Žinau, kad po ketverių metų gal ir nebūsime visiškai pasiekę, bet tikrai būsime priartėję prie Klaipėdos regiono vizijos – Vakarų Lietuva – tvartos jūrinės ekonomikos lyderė Baltijos jūros regione, turtinga patirčių apsilankantiems ir dosni gerovės gyvenantiems.

Tapote ir Lietuvos savivaldybių asociacijos viceprezidentu, galbūt jau žinote, kokias sritis kuruosite ir kokią įtaką norėtumėte padaryti LSA veikloje?

Kol kas kuravimo sritys dar nežinomos, jos paaiškės po LSA valdybos posėdžio. Kalbant apie darbus, mano tikslas – kad LSA būtų pagrindinis instrumentas, inicijuojantis teisės aktų pakeitimus, kurių reikia savivaldybėms. Pavyzdžiui, ir savo savivaldybės lygmeniu matome, kokius teisės aktus reikėtų keisti, sprendžiant įvairius klausimus švietimo, žemės ūkio, infrastruktūros srityse. Tai čia ir būtų LSA darbas – padėti savivaldybėms spręsti problemas. Ir mano tikslas, kad tas instrumentas veiktų kuo efektyviau, o savivaldybės būtų kuo didesnės iniciatorės ir keltų klausimus, kurie būtų sprendžiami Vyriausybėje ar Seime.

Dėkoju už pokalbį.

Kalbino Ernesta Badalova

Gerb. mere, neseniai perėmėte asociacijos „Klaipėdos regionas“ vairą, kas lėmė tokį pasikeitimą?

Pirmiausia, noriu pasidžiaugti jau nuveiktais darbais. Per praėjusius ketverius metus visi kartu padarėme labai daug, o svarbiausiu laimėjimu laikau 2021 metais patvirtintą Klaipėdos regiono specializacijos strategiją iki 2030 m. Tai septynių vakarų regiono savivaldybių susitarimas, kur ir kaip judėsime pirmyn. Ir tai tikrai ne dokumentas, kuris gulį stalčiuje, o pagrindas mums visiems kurti, siekti ir susitarus – veikti. Todėl esu dėkingas kolegoms merams už pasitikėjimą, patikint man asociacijos „Klaipėdos regionas“ prezidento pareigas.

Mano pirmieji darbai turbūt nenustebins, nes jie yra tęstiniai ir aktualūs: tai klausimai, susiję su darnaus turizmo vystymusi regione. Artimiausiu metu turėsime priimti sprendimus, kurie leis užtikrinti efektyvų vakarų regiono, kaip patrauklios turistinės vietovės, valdymą. Turime planų vystyti turizmo funkcinę zoną, pasitelkiant ES regionines lėšas. Taigi turime susitarti ir kartu kurti išskirtinį Klaipėdos regiono, kaip vystančio darnų jūrinį ir pakrančių turizmą, įvaizdį bei kryptingai vykdyti turizmo rinkodarą. Skatindami bendradar-

Gargždų jubiliejinį renginį sumanytojai su savivaldybės vadovais.

GARGŽDAI ATŠVENTĖ JUBILIEJINĮ 770-ĄJĮ GIMTADIENĮ

Birželio pradžioje Gargždai – vienas seniausių miestų Lietuvoje – atšventė gražų 770-ąjį jubiliejų. Gargždiškius ir miesto svečius net 4 dienas džiugino įvairūs pasirodymai, sporto varžybos, koncertai, kraštiečių susitikimas, istorijos parkas ir daugybė kitų veiklų, sudominusių tiek mažuosius, tiek vyresnius šventės dalyvius.

„Gimtadienis ateina ir praeina, tačiau įdėtas darbas, o, svarbiausia, įspūdžiai išlieka. Ačiū visiems, prisidėjusiems prie įspūdingos Gargždų 770 metų šventės – Savivaldybės komandai, Gargždų seniūnijai ir Kultūros centrui, Gargždų krašto muziejui, J. Lankučio viešajai bibliotekai, kitoms įstaigoms, bendruomenėms, meno kolektyvams, mūsų rajono vaikams ir daugybei kitų žmonių savo darbu ir idėjomis, sukūrusiems tokią puikią atmosferą. Tai buvo įsimintinas gimtadienis, daugybei žmonių padovanojęs neišdildomų emocijų. Visa tai – tik Jūsų dėka. Ačiū!“, – dėkoja

Klaipėdos rajono meras Bronius Markauskas.

Šventiniai renginiai prasidėjo parodos „Gargždai mano kūryboje“ atidarymu Gargždų krašto muziejuje. Minijos slėnyje visus subūrė tradicinis Klaipėdos rajono vaikų ir jaunimo festivalis „O mes – vaikai, o mes – pasaulis“. Dar daugiau pramogų ir veiklų, įtikusių kiekvieno skoniui, laukė Savivaldybės aikštėje, o Gargždų parkas tapo istorijos parku, kuriame buvo pristatoma Renių dvaro istorija bei Žemaitija ir Mažoji Lietuva, veikė Kuršių gyvenvietė, LDK laikotarpio stovyklavietė. J. Lankučio viešojoje bibliotekoje surengtas kraštiečių susitikimas.

Gargždams nuskambėjo svečių sveikiniai. Miesto jubiliejaus proga visus sveikino Lenkijos Ylavos miesto ir Estijos Mardu savivaldybių atstovai, Seimo nariai Rasa Petrauskienė ir Petras Gražulis, Klaipėdos miesto meras Arvydas Vaitkus bei Valstybinio jūrų uosto direkcijos direktorius Algis Latakas.

Taip pat vyko iškilminga Gargždų miesto garbės piliečio vardo suteikimo ceremonija. Jis suteiktas etninės kultūros puoselėtojai, buvusiai Dvilų etninės kultūros centro vadovei Lilijai Kerpienei.

Vakarą vainikavo ansamblio „Lietuva“, atlikėjos Monikos Liu koncertai bei ugnies misterija „Gargždai 770 – įkvėpti istorijos“. Gražiu akcentu tapo ir naujai nuskambėjęs Gargždų miesto himnas.

Gargždų miesto garbės pilietė Lilija Kerpienė. Jos dėka Dvilų kultūros namai tapo etninės kultūros centru, puoselėjančiu susipynusias Mažosios Lietuvos ir Žemaitijos etnografinių regionų tradicijas.

Miesto istorijos ženklai.

SAVIVALDYBIŲ IŠBANDYMAS SKAIDRUMU

Vidaus reiklų ministrė Agnė Bilotaitė LSA suvažiavime pabrėžė savivaldybių skaidrumo, žmonių pasitikėjimo jomis ir atsakomybės prisiėmimo už stabilumą valstybėje svarbą.

„Savivalda išgyvena išbandymą skaidrumu – apsisvalymo nuo ydingų įpročių laikotarpį. Pripažindami visų politinių jėgų ir visų kontrolės institucijų pražiūrėtą sisteminę problemą kartu su savivaldybėmis imamės neatidėliotinų veiksmų piktnaudžiavimams sustabdyti ir kontrolės mechanizmui sustiprinti. Pirmosios teisinės iniciatyvos jau Seime. Tarpinstitucinė darbo grupė jau rengia pasiūlymus ir kaip sustiprinti centralizuotas vidaus audito tarnybas, savivaldybių kontrolės ir audito tarnybas“, – suvažiavime sakė ministrė A. Bilotaitė.

Ministrė A. Bilotaitė priminė, kad svarbių pokyčių savivaldai atneš ir VRM iniciuota Valstybės tarnybos pertvarka. Siūlymai tobulinti valsty-

bės tarnybą yra sisteminiai ir apima labai daug – nuo vadovų įgalinimo, valstybės tarnautojų kompetencijų stiprinimo iki naujos atlygio politikos, gerosios valdysenos praktikų diegimo viešajame sektoriuje.

Prie svarbių pasikeitimų savivaldybėse prisidės ir naujas vietos savivaldos modelis. Ministrė teigė neabejojanti, kad, nepaisant tam tikro neapibrėžtumo jausmo, glaudžiai bendradarbiaujant bus sklandžiai pereita į naują, brandesnę savivaldos raidos etapą. Šiuo metu visas savivaldybės yra pasiekę Europos Tarybos ir VRM projekto (ELoGE) kvietimas atlikti atitikties gero valdymo principams vertinimą, kuris suteiks galimybę joms identifikuoti sritis, kurias reikia tobulinti.

Tyrimai rodo, kad pasitikėjimą savivalda labiausiai lemia operatyvus problemų sprendimas, skaidrus sprendimų priėmimas, aiški ir suprantama komunikacija.

NORĖJOSI KAIP SKAIDRIAUS? TAI KODĖL APVOGTI LIKO MŪSŲ BENDRUOMENĖS ŽMONES?

Ričardas MALINAUSKAS
Druskininkų savivaldybės meras

Nesuremontuota gatvė, neatnaujinta klasė, neįrengtas socialinis būstas, nenuτίας dviračių takas – tuo virsta vadinamasis „čekių skandalas“ Druskininkuose.

Truputis matematikos tiems, kam neaišku:

Iki šiol tarybos nariai galėjo gauti dvi skirtingas išmokas. Pirmoji – atlyginimas už sugaištą darbo laiką. Šios išmokos atsisakė visi mūsų tarybos nariai, išskyrus 2 (iš 25). Kiek tenka girdėti, kitose savivaldybėse šios išmokos siekdavo tūkstančius eurų per mėnesį, o pas mus visų tarybos narių atlyginimai kartu sudėjus nesudarys net tūkstančio eurų per dešimtmetį.

Antroji išmoka – kompensacija už patirtas kanceliарines, ryšio, kuro išlaidas. Tam Druskininkų savivaldybė vienam tarybos nariui buvo numačiusi iki 290 eurų per mėnesį.

Atkreipiu dėmesį, kad mūsų savivaldybės nariai tikrai atsakingai ir sąmoningai žiūrėjo į šias lėšas – prasidėjus 2009 metų krizei, jie patys šią išmoką susimąžino 50 proc., nuo 290 iki 145 eurų per mėnesį ir toks sumažinimas galiojo 8-erius metus.

Pateikę išlaidas pagrindžiančius dokumentus, pastaruosius metus Tarybos nariai galėjo gauti iki 290 eurų per mėnesį kanceliарijos išlaidoms, tačiau net ir tuo ne visi pasinaudojo (tarybos narių ataskaitos yra viešinamos nuo 2015 metų). Šioms išlaidoms iš savivaldybės biudžeto reikėdavo iki 90 tūkst. eurų per metus.

Seimui priėmus įstatymo pataisas, nuo liepos 1 d. tarybos nariams bus mokamas fiksuotas atlyginimas – 20 proc. nuo mero algos. Mūsų savivaldybėje tai sudarys 723 eurus (komitetų pirmininkai ir pavaduotojai gaus 867 eurus) į rankas.

Dėl tokio Seimo sprendimo vien šiais metais mums savivaldybės biudžete reikės papildomai surasti apie 113 tūkst. eurų. O 2024-iems metams biudžete turėsime numatyti net 369 tūkst. eurų.

Kadangi įstatymų kūrėjai nenumatė, iš kur savivaldybėms reikės tuos pinigus paimti, o biudžetas jau suplanuotas metams, tai ko mums reikės atsakyti, kokių darbų nepadaryti?

Jei būčiau Prezidentas, tokio įstatymo, kuriuo Seimas norėjo būti dosnus savo partiečiams, nepasirašyčiau, o nustačius maksimalaus atlyginimo ribą leisčiau pačiai savivaldai nuspręsti atlyginimo dydį iki tos Seimo nustatytos maksimalios ribos.

NEPAGARBA TEISEI...

Jau kuris laikas Lietuvoje netyla čekių skandalas. Kaip šis skandalas atrodo, vertinant jį iš ankstesnės patirties, įgytos dirbant ne tik savivaldoje, ne tik Seime, bet ir kriminalinės policijos viršininko pavaduotoju, Finansinių nusikaltimų tyrimų tarnybos direktoriumi. Kalbamės su Joniškio rajono savivaldybės meru Vitalijumi Gailiumi.

Gerbiamas mere, Jūsų manymu, kodėl savivaldybių tarybos nariai taip leido biudžeto lėšas: ar tai politikų sąmoningumo, ar sąžiningumo stygius, ar tiesiog per daug nemąstant buvo perimama nusistovėjusi nelabai gera tvarka?

Manau, kad toks savivaldybių tarybų narių elgesys – nepagarba teisei ir savo siaurų asmeninių interesų iškėlimas prieš žmonių interesus. Taip pat matau ir priesaikos, kurią kiekvienas davė prieš pradėdamas veiklą, sulaužymo požymių. Būti sąžiningu irgi yra sąžinės reikalas. O buvo elgiamasi nesąžiningai ir nusikalstamai. Kokia tvarka bebūtų, jos privalu laikytis.

Per LSA suvažiavimą buvo pasiūlyta visuotinė atgaila, kurios buvo atsisakyta. Ką manote apie šį siūlymą ir atsisakymą?

Lietuvos savivaldybių asociacijos suvažiavimo sprendimai nuvylė ir nesuteikė daugiau pasitikėjimo tiek savivaldos sistema Lietuvoje, tiek ir pačia asociacijos veikla.

Jūsų manymu, ar čekių skandalas nerodo Lietuvoje susiformavusią dvigubų standartų situaciją ir, jei tokios esam, kokias grėsmes tai kelia?

Seime priimtas sprendimas tik patvirtina, kad Lietuvoje veikia dvigubų standartų sistema. Apmaudu, kad teisėsauga, tirdama „krachaborizmo“ (nebijosiu panaudoti tokios sąvokos) atvejus, susilpnino savo dėmesį kitose viešojo intereso gynimo srityse.

Ką manote apie valstybės poziciją šiuo klausimu? Galiu įvardinti tik vienu žodžiu – apgailėtina.

Dėkoju už pokalbį.

Kalbino Justina Brigė

POLITINIAI KOMITETAI: KALBĖSIME BENE TREČDALIO LIETUVOS GYVENTOJŲ VARDU

Gegužės pabaigoje politiniai komitetai įsteigė asociaciją, kuriai vadovaus komiteto „Vieningas Kaunas“ atstovas, Kauno vicemerai Andrius Palionis. Su juo ir kalbamės apie priežastis, paskatinusias kurti asociaciją ir jos tikslus.

Savivaldos rinkimuose su politiniais komitetais išrinkta 11 merų: Druskininkų savivaldybės meras Ričardas Malinauskas, Kalvarijos savivaldybės meras Nerijus Šidlauskas, Kauno miesto meras Visvaldas Matijošaitis, Kazlų Rūdos savivaldybės meras Mantas Varaška, Klaipėdos miesto meras Arvydas Vaitkus, Kretingos rajono meras Antanas Kalnius, Panevėžio miesto meras Rytis Mykolas Račkauskas, Šiaulių miesto meras Artūras Visockas, Šilalės rajono savivaldybės meras Tadas Bartkus, Utenos rajono savivaldybės meras Marijus Kaukėnas ir Varėnos rajono savivaldybės meras Algis Kašėta.

Kokios priežastys paskatino politinių komitetų merus kurti Politinių komitetų asociaciją?

Iš esmės politinės partijos prieš kiekvienus rinkimus stengiasi sudaryti kuo nepalankesnes sąlygas komitetams. Paskutinis veiksmas, kuomet pagal reikalavimus komitetai sulygininti su partijomis, tačiau veiklos atžvilgiu didesnės galimybės, savotiškas privilegijas, vis tiek išlaikė partijos. Nors daugelis komitetų atskirai teikė siūlymus, jie nebuvo išgirsti.

Niekad nesulaukiama dėmesio, kuomet atskiros savivaldybės, kuriose komitetai turi tvirtą gyventojų pasitikėjimą, teikia pastabas dėl

įstatyminės bazės ar siekia atkreipti centrinės vadžios dėmesį į savivaldybėse esančias problemas. Tokios situacijos iliustruoja, kaip dažnai nesiklausoma pavienių komitetų balso, nors jie atstovauja ištis nemazai rinkėjų daliai. Todėl nusprendėme, jog atėjo laikas komitetams burtis ir turėti bendras pozicijas klausimais, kurie aktualūs savivaldai ir pačių komitetų veiklai, atstovaujant savivaldybių gyventojams.

Kiek narių jau turi asociacija – ar visi pagal komitetus išrinkti merai yra jos nariai?

Asociacijos steigėjai yra 9 komitetų atstovai. Visų šių komitetų kandidatai į merus gavo gyventojų pasitikėjimą eiti mero pareigas.

Gal jau esate numatę asociacijos veiklas ir ėmęsi pirmųjų darbų?

Numatoma asociacijos pagrindinė veikla – apjungti komitetų nuomones, pozicijas savivaldai svarbiais klausimais ir joms atstovauti Lietuvos savivaldybių asociacijoje, valstybės institucijose. Iki šiol klausimus ir problemas kėlėme atskirai, tačiau jos nebuvo girdimos. Tikimės dėmesio sulaukti, kuomet kalbėsime kone trečdaliu Lietuvos gyventojų vardu.

Kokie Jūsų, kaip asociacijos valdybos pirminko, siekiai?

Asmeninių siekių čia nėra. Visi esami ir būsimi asociacijos nariai valdyboje turės po vieną balsą. Tad asociacija veiks tose temose, kuriose komitetai problemas ir jų sprendimus matys vienodai.

Dėkoju už pokalbį.

Kalbino Justė Brigė

SEIMAS NUSTATĖ SAVIVALDYBIŲ TARYBŲ NARIŲ ATLYGINIMĄ

Seimas nustatė savivaldybių tarybų nariams atlyginimą, jį atitinkamu procentiniu dydžiu susiejant su tos savivaldybės, kurios tarybos nariai yra, merui mokamu atlyginimu. Vietos savivaldos įstatyme įtvirtinta, kad savivaldybės tarybos sprendimu savivaldybės tarybos nariams nustatomas atlyginimas, kuris yra lygus 20 procentų savivaldybės mero darbo užmokesčio dydžio.

Papildomai numatyta, kad opozicijos lyderiui, nuolatinio komitetų ir komisijų pirminkams yra mokamas 20 procentų didesnis savivaldybės tarybos nario atlyginimas, o komitetų ir nuolatinio komisijų pirmininkų pavaduotojams – 10 procentų. Atlyginimas yra mokamas ne už dirbtas valandas, o už visą veiklą (mėnesinis atlyginimas).

Įstatyme nustatyta, kad savivaldybių tarybų nariams Darbo kodekso nuostatos nėra taikomos, išskyrus nuostatas, reglamentuojančias žalos atlyginimą ir darbuotojų saugą ir sveikatą.

Atsisakyta šiuo metu savivaldybių tarybų nariams skiriamų vadinamųjų kanceliariinių išmokų: išlaidų su juo, kaip tarybos nario, veikla

susijusioms kanceliariinėms, pašto, telefono, interneto ryšio, transporto, biuro patalpų nuomos, viešosios informacijos rengėjų teikiamų paslaugų, tarybos nario ataskaitų gamybos ir platinimo ir kitoms reglamente numatytoms išlaidoms apmokėti.

Įstatymas papildytas nuostata, kad savivaldybės tarybos nario atlyginimas mažinamas reglamente nustatyta tvarka proporcingai praleistų to mėnesio savivaldybės tarybos, komitetų, nuolatinio komisijų ir savivaldybės kolegijos, kurių narys savivaldybės tarybos narys yra, posėdžių skaičiui.

„Sutinku, dydis galbūt atrodo grėsmingai, bet kai vertiname visus argumentus už ir prieš ir pažiūrime visas kišenes, kurias šiandien užsiuvame, iš kurių buvo galima pasipinigauti, tad gauname panašius skaičius. Šis atlygis apima ir atlygį, kuris buvo taikomas iki šiol – valandinį atlygį tarybų nariams. Ir atlygį, kuris buvo taikomas pasirengimui, kur tikrai turėjome dešimtis įvairių skirtingų praktikų nuo 40 iki 100 valandų per mėnesį, apima ir kanceliariines išmokas, apima ir savivaldybės pareigas, aprūpinti kom-

piuterine technika. Nuo šiol turėsime vienodą skaidrią sistemą visoje Lietuvoje. Atlyginimas yra diferencijuotas pagal savivaldybių dydžius ir yra prižiūrimas prie mero atlygio, jis bus apmokestinamas visais mokesčiais“, – sakė Seimo narys Audrius Petrošius.

Savivaldybių tarybų narių atlyginimui taikomas 20 proc. gyventojų pajamų mokesčio tarifas, nes politiko veikla yra prilyginama darbo santykiams, taip pat išskaičiuojama pensijų socialinio draudimo įmoka (8,72 proc.) ir sveikatos draudimo įmoka (6,98 proc.). Taigi iš viso bus atskaitoma 35,7 proc. mokesčių.

Siekiant skaidrumo ir atskaitomybės visuomenei, nustatyta pareiga informaciją apie savivaldybių tarybų narių atlyginimus pateikti savivaldybių interneto svetainėse.

Naujas reglamentavimas įsigalios liepos 1 d.

Vietos savivaldos įstatymo pataisoms pritarė 116, prieš balsavo du, susilaikė 9 Seimo nariai.

Parengė Seimo Informacijos ir komunikacijos departamento Spaudos biuro vyriausioji specialistė Saulė Eglė Trembo

ŽAIDIMAS, KVIEČIANTIS PAŽINTI ŽIEMGALIUS IR KAIMYNUS ŽIEMGALOJE

Startavo 2017 metais pradėtas aštuonių Žiemgalos savivaldybių žaidimas „Pažinkime kaimynus Žiemgaloje“. Jame dalyvauja keturios Lietuvos – Biržų, Joniškio, Pakruojo, Pasvalio rajonų savivaldybės ir Latvijos Bauskės savivaldybė, suformuota iš anksčiau buvusių keturių savivaldybių.

ŽAIDIMO SVARBA AKIVAIZDŽI

„Džiaugiamės galėdami būti šio projekto dalimi. Draugystė su kaimynais mums labai svarbi. Manome, kad šis projektas parodo mūsų bendrystę su aplinkiniais rajonais ir Latvija. Mūsų keliautojai jau pamėgo šį žaidimą, nes gali keliauti ir atrasti įdomias vietas, taip pat laimėti prizus. Šis projektas garsina mūsų kraštą ir mes sulaukiame daug turistų“, – apie žaidimą atsiliepia Pakruojo verslo informacijos centro turizmo vadybininkė Rūta Kukienė.

„Dalyvaujantieji žaidime gali geriau pažįsta tiek savo kraštą, tiek kaimyninę Latviją. Atvykdami į akcijos objektus ir atlikdami užduotis keliautojai sužino įdomių smulkesnių tiek apie plačiai žinomas lankytinas vietas, tiek ir mažiau žinomas. Be to, skatinamas pažintinis turizmas, garsinamas mūsų kraštas ir dėl to naudos turi ir vietiniai verslai, galėdami atvykstantiems turistams pasiūlyti savo produkciją“, – pastebėjimais dalijasi Biržų rajono savivaldybės administracijos Švietimo, kultūros ir sporto skyriaus vedėjas Eugenijus Januševičius.

„Kasmet pasirenkami nauji, projekte dar nedalyvavę objektai. Nebūtina visi jie žinomi ar gausiai lankomi. Idėja ta, kad užduotį atlikti būtų smagu ir ne visada labai lengva, o atsakymo nebūtų galima lengvai rasti internete. Būtina atvažiuoti, pamatyti ir atrasti“, – žaidimo ypatumais dalijasi savivaldybių atstovai.

Šiame žaidimo dalyviai turi aplankyti 16 objektų, kurie yra įtraukti į iniciatyvos lankstinuką.

PAKRUOJO RAJONAS

Apsilankiusiems Pakruojo mieste, siūloma užsukti į skverą prie Šv. Jono Krikštytojo bažnyčios, kur įsikūrusios **dolomito skulptūros**, kurias kūrė skulptoriai iš visos Lietuvos. Dalyvaujantiesiems žaidime reikia suskaičiuoti, kiek yra skulptūrų ir parašyti skaičių, taip pat pasidaryti su jomis asmenukę.

Kitas į žaidimą įtrauktas objektas – nauja **apžvalgos aikštelė prie Pakruojo sinagogos**. Esant joje atsveria nuostabus vaizdas į miesto parką, Kruojos upę. Galima stebėti upėje plaukiojančias antis ir gulbes. Vakaraus aikštelė apšviečiama. Užduotis – pasidaryti apžvalgos aikštelėje asmenukę su vaizdu į parką.

BIRŽŲ RAJONAS

Užsukus į Biržus rekomenduojama stabtelėti prie **paminklo Jono Meko skvere**. Amerikos lietuvių kino kūrėjas, poetas ir menininkas, vadinamas „amerikietiško avantgardinio kino krikštėviu“ Jonas Mekas gimė Semeniškiuose, Biržų rajone. Jo darbai yra eksponuojami muziejuose ir festivaliuose visame pasaulyje. Užduotis – parašyti, ką simbolizuoja paminklas ir būtinai nusifotografuoti!

Nemunėlio Radviliškio seniūnijoje, Velykonių kaime žiojėja **Velniapilio urvas**. Tai – dolomito atodanga, jos apatinė dalis yra 6 metrų atstumu nuo Nemunėlio upės vagos, o virš jos išsikišusi 3 metrus. Velniapilio urvas 1964 m. paskelbtas valstybinės reikšmės geologiniu paminklu. Užduotis – rasti velnio skulptūrą ir parašyti, iš ko ji padaryta. Svarbu nepamiršti nusifotografuoti!

PASVALIO RAJONAS

Į žaidimą įtrauktas Žadeikių miško glūduroje esantis **Lietuvos partizanų bunkelis**, atkurtas pagal autentiškus pavyzdžius. Tokiuose požeminiuose statiniuose 1944–1953 metais ilsėdavosi kovotojai už Lietuvos laisvę. Užduotis – surasti medinį kryžių ir nurašyti jame iškaltą Lietuvos partizanų devizą bei prie kryžiaus nusifotografuoti.

Pasvaliečiai siūlo aplankyti ir **Raubonių vandens malūną – karšyklą – verpyklą**. Tai unikali technikos paveldo vieta. XIX a. pastate pristatomas autentiškas vilnos apdirbimo procesas. Užsisakius edukacinį užsiėmimą čia galima savo rankomis patirti vilnos apdirbimo

malonumą. Užduotis – suskaičiuoti nupieštus pastato langus ir nusifotografuoti prie metalinio rato.

JONIŠKIO RAJONAS

Joniškio turizmo ir verslo informacijos centras šiais metais kviečia aplankyti XVIII a. pradžios Joniškio **Turgaus aikštės maketą**. Turgaus aikštėje spietėsi svarbiausi Joniškio, savivaldos, Magdeburgo teisės ir privilegijos iš Abiejų Tautų Respublikos karaliaus Zigmanto III Vazos 1616 metais liepos 4 dieną gavusio, miesto pastatai.

Kitas į žaidimą įtrauktas objektas Žagarės miesto aikštėje stovintis iš metalo nukaltas **krėslas su smuiko rakto simboliu**.

Kaip ir kitose savivaldybėse reikia nepamiršti nusifotografuoti prie šių objektų ir atsakyti į klausimus, kurie pateikti žaidimo lankstinukuose. Juos galima rasti visuose žaidime dalyvaujančių savivaldybių turizmo centruose.

Be to, šiame lankstinuke pateikti ir 8 Latvijos objektai, kuriuos žaidimo dalyviams rekomenduojama aplankyti.

PRIZAS – DVIRAČIAI

Kelionių iniciatyvoje gali dalyvauti visi Latvijos ir Lietuvos gyventojai, sulaukę 7 metų, kartu su šeima ir draugais. Visi objektai, kurie yra įtraukti į iniciatyvą – pasiekiami bet kuriuo paros metu, įėjimo mokesčio nėra. Projekto metu dalyviai turi aplankyti visus objektus, kurie yra įtraukti į žaidimo lankstinuką, atlikti užduotį ir pasidaryti asmenukę prie objekto. Dalyvis, turizmo informacijos centre pateikęs užduoties atsakymą ir nuotrauką (telefone ar fotoaparate), kurioje matosi jis pats ir iniciatyvos objektas, gaus atspaudą lankstinuke.

Žaidimo „Pažinkime kaimynus Žiemgaloje“ dalyvis iki rugsėjo 1 d. aplankęs visus lankstinuke nurodytus objektus ir pateikęs atspauduotą kelionių iniciatyvos lankstinuką į Bauskės, Vecumniekų, Biržų, Pakruojo, Pasvalio ar Joniškio turizmo informacijos centrus, galės pretenduoti į pagrindinį prizą – vieną iš 8 dviračių. Baigiamasis renginys su nugalėtojų apdovanojimu planuojamas šių metų rugsėjo 9 d. Skaistkalnėje (Latvija).

Biržai. Prie paminklo Jono Mekui.

Joniškio Turgaus aikštės maketas.

DOVANA NUO KARO NUKENTĖJUSIEMS BUČOS VAIKAMS – TAIKUS POILSIS PALANGOJE

Nuo karo nukentėję Bučos (Ukraina) vaikai jėgas ir emocinę pusiausvyrą atgaus Palangoje – Palangos miesto savivaldybė kartu su Palangos Rotary klubu inicijuoja socialinę akciją, kurios tikslas – pakviesti vaikus iš Bučos miesto (Ukraina) vasaros atostogų metu pailsėti ir karo rūpesčius pamiršti kurorte vykšančioje stovykloje.

STOVYKLA BUČOS VAIKAMS

Buča – vienas iš Ukrainos miestų, itin smarkiai nukentėjusių nuo karo veiksmų – yra Palangos miesto partneris nuo 2015 metų. Su šiuo miestu Palangos miesto savivaldybė palaiko glaudžius ryšius, bendradarbiauja socialinėse, kultūrinėse, švietimo srityse, tad nuo pirmųjų karo dienų kurorto gyventojai tiesia Bučos miesto gyventojams pagalbos ranką. Miestui partneriui siūloma įvairi pagalba, o dabar, atsiradus galimybei, nuspręsta padovanoti Bučos vaikams taikų poilsį mūsų pajūryje.

Planuojama, kad Palangą aplankyti galės beveik 100 vaikų iš šeimų, kurios karo metu neteko vieno ar abiejų tėvų, vaikai iš daugiavaikių šeimų ir kitų socialiai itin pažeidžiamų grupių. Iš viso numatyta organizuoti 5 stovyklos pamainas, kurių kiekvienos trukmė – beveik 10 parų (įskaičiuojant kelionės laiką). Kiekvienoje pamainoje dalyvaus ne mažiau kaip 12–15 vaikų bei 2 grupę lydintys bei už ją atsakingi asmenys iš Bučos. Pirmoji stovyklos pamainos grupė laukiama jau liepos 1-ąją dieną.

Prisidėti prie jaunųjų ukrainiečių stovyklavimo – maitinimo, kultūrinės, edukacinės ir laisvalaikio programų ir kt. – kviečiamas kiekvienas Ukrainos tragedijai neabejingas Lietuvos gyventojas. Aukoti raginama siūlant mainus – Rotary klubas, vykdydamas projektą „Ukrainos kinas – gyvenimas ant ribos“, vasaros vakarais kviečia į kino seansus Palangoje.

Rotary klubas žiūrovus šią vasarą kvies apsilankyti trijų Ukrainos filmų seansuose, o stovyklos organizatorius – Palangos kultūros ir jaunimo centras – kartu su stovykloje dalyvaujančiais vaikais kvies žiūrėti 2022 metų švedų filmą „Superkomikė“.

„GYVENIMAS ANT RIBOS“

Pirmasis kino seansas, skirtas paremti Bučos vaikų poilsio stovyklą Palangoje, žiūrovus pakvies jau birželio 9 d., penktadienį, 19 val. –

Kurhauze bus demonstruojamas filmas „Gyvenimas ant ribos“, skirtas asmenims nuo 18 metų. Auka už bilietą – nuo 5 eurų.

Šio filmo premjera Ukrainoje įvyko kovo 16 d. Tai – išskirtinis ir vienintelis dabar filmas, apimantis 2013–2022 m. Ukrainos istoriją – pasipriešinimo formavimąsi ir raidą nuo Maidano iki dabartinio karo su Rusija. Tai laikotarpis, kada gimė dabartinė ir tikroji Ukraina, kuri dabar kovoja ne tik už savo laisvę ir ateitį, bet ir už mus. Filmą autoriai – karo veteranai režisierius Pavlo Pelešok ir prodiuseris Jurko Ivanišin. Ankstesnis jų filmas „Žiema ugnyje“ 2016 m. buvo nominuotas „Oskarui“.

Autoriai išvyko į frontą kaip savanoriai, buvo Donbaso karštuose taškuose. Ten jie nufilmavo šiuolaikinį Ukrainos ryžtą parodyti pasauliui tiesą apie baisų karą, kuris tapo įmanomas XXI amžiuje.

Filmo kūrimas užtruko 2,5 metų, jam panaudota daugiau kaip 640 val. archyvinės medžiagos.

LĖŠOS – PAREMTI STOVYKLĄ

Visos lėšos surinktos už bilietus skiriamos nuo karo nukentėjusių ar tėvus praradusių vaikų iš Bučos (Ukraina) stovyklai organizuoti Palangoje.

Prisidėti prie stovyklos finansavimo galima ir pavedant pasirinktą sumą į specialią Palangos socialinių paslaugų centro sąskaitą LT647180600003130554, mokėjimo paskirtyje nurodant „Parama Bučos vaikų stovyklai“.

Bilietus į filmus platina kakava.lt. Teikdama šią paslaugą kakava.lt atsako aptarnavimo mokesčio.

Bilietus į filmus, skirtus paremti Bučos vaikų poilsio stovyklą Palangoje, galima įsigyti čia: <https://kakava.lt/paieska?fragment=parama>.

70-METĮ ŠVENČIANTIS „PALANGOS ORKESTRAS“ PASITINKA KLAUSYTOJUS MUZIKA IR DOVANOMIS

Kurortui minint jubiliejinį 770-ąjį gimtadienį, „Palangos orkestras“ kviečia naujai pažvelgti į antrą šimtmetį gyvuojančią orkestrinės muzikos koncertų Palangos parkuose tradiciją, pretenduojančią į nematerialaus kultūros paveldo statusą.

„Palangos orkestras“ ir tradiciniai „Orkestro vasaros“ koncertai Palangos Birutės parko rotundoje sugrįžta pas savo klausytojus. Iki rugpjūčio 26 d., kiekvieną vasaros ketvirtadienį, penktadienį ir šeštadienį 18.30 val. klausytojų dėmesiui – aktuali ir laiko patikrinta, pamilta ir kupina atradimų, linksminanti ir pakylėjanti pučiamųjų muzika.

Ar „Palangos orkestras“ būtų įkurtas, jei grafai Tiškevičiai nebūtų įkūrę kurorto? Kokią įtaką orkestrinės muzikos koncertų tradicijos išsaugojimui visais laikais turėjo miesto valdžios požiūris? Koks vaidmuo šioje tradicijoje tenka publikai? Ką rotundai jaučia daugiau nei 20 vasarų čia muzikuojantys „Palangos orkestro“ senbuviai? Ir kokiais muzas Palanga žadina šiandienos kompozitoriams? Į šiuos ir kitus

klausimus savo koncertais bandys atsakyti „Palangos orkestras“, šiemet minintis muzikavimo 70-metį.

„Palangos orkestras“ – tiesioginis seniausias miestietiškos kultūrinės tradicijos Palangoje tęsėjas: remiantis istoriniais šaltiniais, Grafo Juozapo Tiškevičiaus iniciatyva kurorte orkestrai nemokamai poilsiautojams muzikuoja nuo 1901 metų. Orkestro koncertai anuomet vyko parke šalia Kurhauzo specialiai tam pastatytoje rotundoje. Be šių popietėmis vykusių muzikinių pasirodymų Palanga tapo neįsivaizduojama. Grafas savo orkestro neturėjo, apsiribojo kviestiniais orkestrais iš užsienio. Vėliau, atkūrus Lietuvos Nepriklausomybę, Palangoje kiekvieną vasarą ėmė koncertuoti gerai visoje šalyje ir už jos ribų žinomų kapelmeisterių B. Jonušo ir V. Visockio vadovaujami orkestrai. 1927 m. buvo pastatyta naujoji rotunda Birutės parke, nuo tada pučiamųjų muzikos koncertai persikėlė į šią erdvę.

Ši tradicija buvo išlaikoma net ir sunkiais Palangai laikais. Nuo 1933 iki 1939 metų Palan-

gos burmistru buvęs daktaras Jonas Šliūpas viename to meto laikraštyje sakė, kad „nors tie vasaros orkestro koncertai yra brangus malonumas, bet jie išliks visą laiką“.

Šiemet 33 koncertuose, bus pristatytos keturios muzikinės programos, pasakojančios skirtingas muzikines istorijas, jas papildys pokalbiai ir susitikimai su istorikais ir kompozitoriais.

Liepos 8 d. „Orkestro vasara“ sulauks ir muzikinių svečių – rotundoje koncertuos Kauno pučiamųjų orkestras „Ažuolynas“. O liepos pabaigoje į šventines gastroles leis ir pats „Palangos orkestras“ – pasirodys Palangos miesto partnerio – Simrishamno (Švedija) – šventėje.

„Orkestro vasaros“ koncertams diriguos – „Palangos orkestro“ meno vadovas ir vyriausiasis dirigentas Vygantas Rekašius. Nemokamus „Orkestro vasaros“ koncertus žiūrovams dovanuoja Palangos miesto savivaldybė, Palangos Birutės parkas ir „Palangos orkestras“. Projektą iš dalies finansuoja – Lietuvos kultūros taryba.

KELIAUK IR PASPIRTUKĄ GAUK

Tam, kad šią vasarą keliauti būtų smagiau, Plungės, Telšių, Klaipėdos, Kretingos ir Mažeikių turizmo centrai ir Žemaičių muziejus „Alka“ kviečia leisti į azartišką kelionę – ne tik pažinti skirtingus objektus, bet ir kartu rinkti žaidimo „Keliau ir paspirtuką gauk“ lipdukus pagrindiniam prizui – paspirtukui – laimėti. Birželio 1 dieną prasidėjęs žaidimas tęsis iki rugpjūčio 15 dienos. Žaidimo rengėjas – UAB „Čia Market“.

Idėja per žaidimą gyventojus paskatinti geriau pažinti Žemaitiją kilo Plungės turizmo informacijos centrui dar 2021 metais. Inicijavai pasiteisinus, plungiškiai nutarė praplėsti teritorijos ribas ir bendradarbiauti bei prisijungti prie turizmo plėtros skatinimo pakviečiant kaimyninius Telšių, Klaipėdos, Kretingos ir Mažeikių rajonus, kad mėgstantys keliauti pamatytų ne tik savo rajone esančius objektus, bet ir apžiūrėtų kaimyninėse savivaldybėse esančias lankytinas vietas bei dalintųsi žinia ir rekomenduotų draugams.

OBJEKTAI, KURIUOS SVARBU APLANKYTI

PLUNGĖS RAJONAS

Plungės turizmo informacijos centro sąraše – menais, kultūra ir istorija besidominčius įkvėpantis Žemaičių dailės muziejus, su Žemaitijos nacionaliniu parku ir Platelių krašto istorija supažindinanti Platelių lankytojų centro ekspozicija, pajudėti bei gryname ore atsipalaiduoti leidžiantis Energetinių labirintų ir geometrinių figūrų parkas.

1873 m. Plungės dvarą, miestelį ir jo apylinkes įsigijęs kunigaikštis Mykolas Oginskis (1849–1902) įkūrė grožiu ir kultūrine veikla garsėjusią rezidenciją. Vokiečių kilmės architektas Karlas Lorenzas suprojektavo puošnų rūmų ansamblį, organiškai įsikomponavusį į seną natūralaus miško vietoje suformuotą ir dviem

tvenkinių grandinėmis pajvairintą mišraus stiliaus parką. Architektūriniu ansamblio akcentu tapo šiaurinėje aukščiausioje ir vaizdingiausioje parko dalyje pastatyti italų neorenesansinio stiliaus rūmai su dviem oficinomis ir neogotikos stiliaus žirgynas.

Centrinuose rūmuose, kurie yra vieni gražiausių XIX a. Lietuvoje statytų istorizmo laikotarpio architektūrinių statinių, 1994 m. atidarytas ir iki šiol veikia Žemaičių dailės muziejus. Muziejus kaupia ir eksponuoja po visą pasaulį pasklidusių žemaičių dailininkų kūrybą, pristato Plungės dvaro ir Oginskių giminės istoriją atspindintį kultūros paveldą.

Platelių lankytojų centre galima susipažinti su Žemaitijos perlo – Platelių ežero formavimusi, išskirtiniu kultūros paveldu, pasimokyti žemaičių kalbos.

Energetinių labirintų ir geometrinių figūrų parke rasite keturis labirintus, tris kupolus, merkabą ir ant žemės sukurtą mandalą. Labirintai egzistavo jau prieš 4000 metų ir yra rasti beveik visose pagrindinėse religijų tradicijose visame pasaulyje. Energetiniai labirintai turi tik vieną taką, vedantį į centrą ir vėl atgal. Kai žmogus keičia ėjimo kryptį, keičiasi ir jo suvokimas iš dešiniojo smegenų pusrutulio į kairįjį. Tai yra viena iš priežasčių, kodėl labirintas gali skatinti suvokimo, jutimo, sąmoningumo imlumą.

TELŠIŲ RAJONAS

Vasaros žaidime dalyvauja Telšių rajono išskirtinumą ir kultūrinį tapatumą atspindintys objektai: Žemaičių muziejus „Alka“ padaliniai – Žemaičių kaimo muziejus ir Sakralinio paveldo ekspozicija bei sūrio „Džiugas“ namai.

Žemaičių kaimo muziejus – tai muziejus po atviru dangumi su autentiškais eksponatais, atskleidžiančiais žemaičių etninę tapatybę. Muziejus teritorijoje esantis 16 pastatų atspindi XIX a. pab.–XX a. pr. Žemaitijos kaimo vaizdą. Čia eksponuojami autentiški baldai, darbo įrankiai, buities apyvokos reikmenys, indai, interjerus puošiantys kryžiai ir paveikslai. Žemaičių kaimo muziejuje žiedus skleidžia daugiau kaip 25 skirtingų bijūnų rūšių kolekcija, auginamos skirtingos vaistažolės, nuolat puoselėjamas autentiškas ūkininko daržas su lietuviškomis daržovėmis, čia gyvena žemaitukų veislės arkliai, avys, ožkos, triušiai, kiti gyvūnai.

Sakralinio paveldo ekspozicijos tikslas – atverti ir visuomenei pristatyti Žemaitijos sakralinį paveldą. Per išskirtinius meno kūrinius, liaudies meistrų darbus, liturginius reikmenis ir istorinius artefaktus papasakoti Žemaitijos religinio gyvenimo istoriją. Senojo Telšių bernardinų vienuolyno pastate įsikūrusi sakralinio paveldo ekspozicija supažindina su Telšių vyskupijos istorija, unikaliomis Lietuvos ir Žemaitijos liaudies pamaldumo tradicijomis, liturginiais reikmenimis ir bažnytinių procesijų atributais.

Su nuostabia Masčio ežero panorama Telšiuose įsikūrę **sūrio „Džiugas“ namai** – tai lyg Lietuvoje gaminamo sūrio ambasada, kurioje ne vien prekiaujama įvairių brandinimų „Džiugas“ sūriu bei gurmaniškais priedais, bet ir rengiamos sūrio ragavimo degustacijos, kuriama jauki atmosfera, nuteikianti maloniam bendravimui ir skanėnų atradimams. Sūrio „Džiugas“ namų misija – puoselėjant sūrio „Džiugas“ tradicijas, kuriant autentišką bei unikalią sūrio ir susijusių produktų vartojimo patirtį, teikti išskirtinę vertę vartotojams.

KRETINGOS RAJONAS

Į keliauti kviečiantį žaidimą įsitraukęs Kretingos rajono turizmo informacijos centras kviečia susipažinti su Salantų regioninio parko lankytojų centru, pabuvoti tekstilės kultūrinį paveldą saugojančiame amatų centre „Tekstilės kelias“ ir pažvelgti į archeologijos, etnografijos ir istorijos lobynus, kuriuos saugo Kretingos muziejus.

Ledyno tema **Salantų regioninio parko lankytojų centro** ekspozicijoje atskleidžiama stilizuotu parko reljefu, suformuotu ant lubų ir apjungiančiu visus centro kampelius. Šis paskutinio ledynmečio suformuotas reljefas simbolizuoja parke esančias atodangas ir plokščiadugnius Erlos, Salanto ir Minijos upių slėnius. Taip pat čia galima „gyvai“ išgirsti žemaičių tarmę, daugiau sužinoti apie tradicinę architektūrą, archeologijos paveldą. Interaktyviame žaidime lankytojai patys gali suformuoti šio regiono kraštovaizdį, pamatyti, kokiais gamtos turtais didžiuojasi Salantų regioninis parkas, susipažinti su svarbiausiu elementu – rieduliais bei išbandyti jėgas mėgindami „suspausti“ akmenį.

Darbėnuose įsikūrusiame **amatų centre „Tekstilės kelias“** eksponuojama turtinga Daivos ir Arūno Dudėnų sukaupta juostų, rankšluosčių ir kitų tautinio paveldo gaminių kolekcija atskleidžia ne tik Žemaitijos kultūrinį paveldą. Jos atspindi įvairius Lietuvos etnografinius regionus. Seniausia juosta Dudėnų kolekcijoje yra nuausta 1920 m. Ilgiausia siekia 3,1 metro ilgį ir 21 cm plotį, mažiausia ir trumpiausia – 20 cm ilgio, 2 cm pločio. Dar senesnis eksponatas yra austinių rankšluosčių kolekci-

Sakralinio paveldo ekspozicija.

Žemaičių kaimo muziejus.

Plungės dvaras.

joje, kurioje sukaupti Lietuvoje austi medvilniniai, lininiai, šilkiniai, vilnoniai rankšluosčiai su nėriniais, mežginiais, kutais. Seniausias iš jų nuaustas apie 1820 m. Brangiausiu eksponatu darbėniškė vadina 1,5 m ilgio juostą, kuri buvo atkirpta nuo 200 metų senumo juostos, kurią jiems atvežė ir padovanojo agentūros „Factum“ vadovas Vytautas Navaitis, kai buvo atvažiaavęs registruoti Dudėnų rekordo.

2020 m darbėniškių Daivos ir Arūno Dudėnų 2010–2020 m sukauptas Lietuvoje austų tautinių juostų rinkinys – 293 juostos – buvo pripažintas gausiausiu ir užregistruotas Lietuvos agentūros „Factum“ rekordų knygoje. Tais pačiais metais į rekordų knygą pateko dar vienas Dudėnų pasiektas rekordas – gausiausias tautinių rankšluosčių rinkinys – 300 rankšluosčių.

Grafų Tiškevičių dvaro sodyboje įkurtas **Kretingos muziejus** vilioja keliaujančius ne tik iš Lietuvos, bet ir užsienio šalių. Daugiausia dėmesio sulaukia XIX amžiaus pabaigoje pastatytas ir visai nesenai rekonstruotas Žiemos sodas. Tiek vasarą, tiek žiemą žaliuojanti oranžerija žavi egzotiškais augalais, autentiškumu ir šiluma. Tiškevičių rūmuose saugomi asmeniniai grafų daiktai, netoliese esančiame buvusiam vandens malūne galima smagiai susipažinti su etnografiniu krašto išskirtinumu. Verta užsukti ir į įkvedžio namą, kuriame lankytojų laukia išsami Kretingos miesto istorija. Kretingos muziejus taip pat garsėja puikiomis tradicinių amatų edukacijomis, pagal Tiškevičių receptus šokoladą kuriančia Dvaro saldainine, jaukia ir dvarų kulinariją puoselėjančia kavine „Pas grafą“ ir, žinoma, didžiuliu parku, kuriame valandomis galima vaikščioti visais metų laikais.

MAŽEIKIŲ RAJONAS

Mažeikių turizmo ir verslo informacijos centras taip pat turi ką parodyti. Tai – šimtmečius menanti Renavo dvaro sodyba, šio krašto istoriją pasakojantis Mažeikių muziejus ir unikaliais eksponatais žavintis Vieksnių vaistinės muziejus.

Renavo dvaras ir jį juosiantis parkas įkurtas ant Varduvo upės kranto. Tai vienas įdomiausių ir geriausiai išlikusių dvaro ansamblių

Žemaitijoje. Dvaro sodybai priklauso rūmai, XIX a. pirmosios pusės statiniai: svirnas, arklidė, du tvartai, ūkinis pastatas, sandėlis, rūsys, oranžerijos liekanos ir 1870 m. statyta oficina. Taip pat išlikusi ir kapinių koplyčia, kurioje ilsisi dvarininkų kelių kartų palaikai.

1928 m. įkurtame **Mažeikių muziejuje** nuo 2011 m. veikia unikali archeologinė ekspozicija „Mažeikių kraštas: tarp kuršių, žiemgalių ir žemaičių“. Jame saugomi ir eksponuojami Žemaitijos krašto etnografijos, profesionalių dailininkų darbų ir liaudies meno rinkiniai.

Vieksnių vaistinės muziejus – vienintelis kaimiško tipo vaistinės muziejus Lietuvoje su išlikusiomis vaistininkų šeimos gyvenamosiomis patalpomis ir paties vaistininko ranka rašyta visa vaistinės istorija. Tai autentiška iki mūsų laikų išlikusi XIX a. antroje pusėje įkurta vaistinė, esanti XVIII a. antroje pusėje statytame name, priklausiusiame prieš tai Vieksnių žydų bendruomenės šventiko palikuonims.

Šiame muziejuje galima pamatyti baldus, specialiai pagamintus vaistinės pagrindiniam kambariui, vaistų gamyboje naudotus prietaisus, įrankius, indus, vaistinius preparatus bei vaistinę žaliavą, XIX a. rašytus gydytojų receptus, vėlesnio laikotarpio apskaitos knygas ir kitą vaistinės dokumentaciją. Tarp vaistinių medžiagų pavyzdžių eksponuojamos ne tik augalinės, bet ir organinės kilmės medžiagos, tokios, kaip vėžio girtelės, Sibiro bebro srugoliai, žmogaus odos diržai ir kt.

KLAIPĖDOS RAJONAS

Arčiau jūros esantis Klaipėdos rajono turizmo informacijos centras siūlo šio krašto išskirtinumą atskleidžiančius objektus Pajūrio regioninio parko lankytojų centrą, garsaus laivadirbio J. Gižo etnografinę sodybą ir iš arčiau gyvūnijos pasaulį pažinti leisiantį Klaipėdos zoologijos sodą.

Pajūrio regioninis parkas įsteigtas siekiant išsaugoti žemyninio pajūrio kraštovaizdžius, gamtines ir kultūros paveldo vertybes, biologinę Baltijos jūros įvairovę, jūrinius riedulynus. Jame – unikalus liekaninės kilmės Plazės ežeras, žemyninės kopos, Baltijos jūros 18–20 m aukščio skardis – Didysis Pajūrio klifas, ledynmečio

riedulynas jūros pakrantėje, Olandų kepurės kalnas – orientyras jūreiviams ir žvejams senovėje ir dabar. Savita kopų, pajūrio lygumos pievų ir miškų augalija ir gyvūnija, Baltijos jūroje, Kalotės bei Plazės ežeruose perintys ir besišilintys migracijų metu vandens paukščiai.

Rekonstruotoje **J. Gižo etnografinėje žvejų sodyboje** veikia muziejus ir Turizmo informacijos centras. Muziejaus ekspozicijoje „Jonas Gižas. Laivadirbio skrynių atvėrus...“ pristatomas dreverniškis laivadirbys Jonas Gižas, Kuršių marių burvaltės, vėtrungės, pamario gyventojų buitės ir jų papročiai. Muziejuje galima išbandyti įvairius laivadirbio įrankius ar pasigaminti unikalią vėtrungę.

Už 10 kilometrų nuo uostamiesčio įsikūręs **Klaipėdos zoologijos sodas** savo veiklą pradėjo 2001 m. Sodo įkūrėjas Edvardas Legeckas. Šiandien zoologijos sode yra apie 200 gyvūnų. Šią kolekciją sudaro per 150 rūšių, iš kurių nemažai yra įtrauktos į Lietuvos ir Tarptautinę raudonąsias knygas. Klaipėdos zoologijos sodas gali didžiulius turėdamas vienus iš rečiausių Baltijos šalyse baltuosius tigrus.

IKI DOVANOS – KELI ŽINGSNIAI

Norint dalyvauti žaidime reikia turėti keliautojo skrajutę, kurią galima atsisiųsti iš interneto svetainių www.visitplunge.lt, www.mazeikiutvic.lt, www.klaipedosrajonas.lt, www.aplankykkretinga.lt, www.muzejusalka.lt ir ją atsispausdinti. Ją taip pat galima pasiimti ir minėtų rajonų turizmo informacijos centruose.

Keliautojai turi aplankyti visus skrajutėje pažymėtus objektus bei gauti tos vietos lipduką, kurį reikia įklijuoti į jo vietą skrajutėje.

Aplanę ir suklijavę visus lipdukus, turi užsipildyti keliautojo informaciją ir skrajutę atnešti, atvežti ar atsisiųsti į bet kurį šiam židime dalyvaujantį turizmo informacijos centrą arba Sakralinio paveldo ekspoziciją iki šių metų rugsėjo 15 d.

Vienas keliautojas gali pateikti tik vieną skrajutę.

Rugsėjo 27 d., minint Pasaulinę turizmo dieną, burtų keliu bus nustatytas nugalėtojas(-a), kuris(-i) laimės pagrindinį šios vasaros žaidimo prizą.

TIKSLAS – JAUNOMS ŠEIMOMS KURTIS PATRAUKLUS RAJONAS

Kalbant apie Kretingos rajono galimybes dažniausiai įvardijama jos geografinė padėtis – šalia uostamiestis ir pajūrio kurortas. Tai įvertindamas Kretingos rajono savivaldybės meras Antanas Kalnius jau praėjusios kadencijos pradžioje išklė tikslą – rajonas turi tapti patrauklus jaunoms šeimoms kurtis. Su Antanu Kalniumi ir kalbamės apie tikslus, pirmuosius kadencijos mėnesius, neseniai pražūsus miesto gimtadienį ir kitus savivaldai svarbius dalykus.

Gerb. mere, Kretinga tik ką atšventė 770-ąjį gimtadienį, kokių planų, sumanymų kilo švenčiant gimtojo miesto jubiliejų?

Kretingos vardas rašytiniuose šaltiniuose pirmą kartą paminėtas 1253 metais. Per daugiau nei septynis šimtmečius skirtingos kartos parašė neįtikėtiną Kretingos istoriją. O rajono kultūros bendruomenė, pasitelkdama inovatyvias ir netikėtas tarpsritinių menų formas, šiemet miesto šventei sukūrė išskirtinę kultūros renginių dėlionę, persmelktą Kretingos istorijos bei dvasios. Pažymėtina, kad dalis visuomenei šventės metu pristatytų projektų nevienadieniai, turintys išliekamąją vertę. Vienas tokių pavyzdžių – miesto centre įrengta nuolat veikianti mechaninė instaliacija – menininko Andriaus Seselsko sukurtas lėlių teatras. Ši instaliacija jau sulaukė didelio miestiečių ir svečių susidomėjimo ir tikiu, kad taps dar vienu miesto traukos objektu.

Išskirsiu dar vieną iniciatyvą. Gegužės pabaigoje pakvietėme kretingiškius padovanoti jubiliejų švenčiančiam miestui 770 naujų medžių ir žydinčių krūmų. Į naujų medžių ir žydinčių krūmų sodinimo akciją įsitraukė šimtai kretingiškių, o miestiečius suvienijusios akcijos metu naujais augalais papuošti ne tik jau veikiantys miesto parkai, bet ir įkurtas naujas ažuolynas. Išties Kretingai padovanojome pačią didžiausią dovaną, džiuginsiančią miestiečius ir svečius ne vienerius metus. Kartu viliojosi, kad tokios akcijos taps nauja ne tik Kretingos miesto, bet ir viso rajono tradicija.

Pradėjote antrąją rajono mero kadenciją, tiesa, palyginti su ankstesniąja, kiek kitokią, bet kai yra tikslai, dauguma sunkumų įveikiami. Tad kokie šios kadencijos Jūsų, kaip mero, tikslai?

Pagrindinis mano tikslas nekinta nuo pirmosios kadencijos pradžios – išlaikyti jaunoms šeimoms kurtis patrauklų rajoną. O tam būtina užtikrinti kokybišką švietimą, pakankamą vietų darželyje skaičių, stiprią sveikatos apsaugos sistemą, pakankamą sporto ir kultūros paslaugų pasiūlą, sutvarkytą viešąją infrastruktūrą ir t. t. Tuomet jau, kartu su besikuriančiais naujais gyventojais, ateina ir naujos verslo investicijos. Su minėtu tikslu susiję ir pagrindiniai šios kadencijos infrastruktūros projektai – sporto komplekso statybos darbų užbaigimas, stadiono rekonstrukcija, naujų darželių grupių statybos, sėkmingas „Tūkstantmečio mokyklų“ projekto įgyvendinimas, viešojo transporto pertvarka, sveikatos sistemos stiprinimas, rajono gyvenvietėse tiekiamo vandens kokybės gerinimas ir kt.

Kaip sekėsi formuoti koaliciją ir komandą? Palyginti su ankstesniąja kadencija, kokie šios privalumai ir kokie kyla sunkumai, atsirandantys formuojant koaliciją, komandą?

Privalumas tas, kad nuo šiol savivaldybės administracijos direktorius yra pavaldus merui ir jau ne taryba, o meras sprendžia, ką paskirti direktoriaus. Iššūkiai kyla dėl vicemerų funkcijų. Šiandien vis dar tinkamai nėra išspręsti vicemerų funkcijų, įveiklinimo, atskirų administracijos padalinių kuruojamose srityse pavaldumo jiems klausimai.

Turite dvi vicemeres, kokias joms funkcijas delegavote ar ketinate deleguoti?

Vicerei Vaidai Jakumienei deleguoti kultūros, švietimo, sporto, socialinių reikalų, tarpinstitucinio bendradarbiavimo, jaunimo politikos įgyvendinimo, bendradarbiavimas su nevyriausybinėmis organizacijomis ir bendruomenėmis, gyventojų iniciatyvų klausimai.

Antanas KALNIUS
Kretingos rajono savivaldybės meras

Vicerei Vilijai Venckutei-Palaitienei – savivaldybės tarybos veikla, strateginis planavimas, regionų politika ir Lietuvos savivaldybių asociacijos veikla, savivaldybės vidaus administravimas, vidaus kontrolė ir auditas, bendrosios funkcijos (dokumentų valdymas, personalas, teisė, IT ūkis), gyventojų aptarnavimas.

Kokių iššūkių atnešė Vietos savivaldos įstatymo pataisos ir kaip juos ketinate įveikti?

Vienas ir paskutiniuoju metu kilusių iššūkių – savivaldybei teko skelbti ekstremaliąją situaciją dėl sausras. Įstatymu panaikinta anksčiau veikusi savivaldybės ekstremaliųjų situacijų komisija ir įteisinta nauja struktūra – savivaldybės operacijų centras. Tačiau jokie poįstatyminiai aktai, tipiniai tokių centrų nuostatai valstybės lygmeniu vis dar nėra priimti. Tad teko operatyviai patiems kurti savo nuostatus, net ir rizikuojant ateityje turėti neigiamų teisiųjų pasekmių.

Dalyvavote įkuriant Politinių komitetų asociaciją, kokios priežastys paskatino tai daryti ir kokie šios asociacijos siekiai?

Pagrindinė priežastis – būti labiau girdimiems ir turėti tam tikrą atsvarą tradicinėms politinėms partijoms, kurios šiandien turi ženkliai geresnes sąlygas nei politiniai komitetai, nors reikalavimai visoms politinėms jėgoms vienodi. Matėme, kad tiek Savivaldybių asociacijoje, tiek kituose formatuose kalbantis apie savivaldos aktualijas, nesant asocijuotos struktūros, komitetų balsas būdavo išsklaidomas. Dabar manau, kad jau turėsime gerokai stipresnę ir svaresnę nuomonę tiek Savivaldybių asociacijoje, tiek sprendžiant savivaldai opias problemas Vyriausybėje ar Seime.

Dėkoju už pokalbį.

Kalbino Albertas Barauskas

SAVIVALDYBIŲ VIEŠIESIEMS PIRKIMAMS PALENGVINTI – ŽENKLIAI PAPILDYTAS CPO LT ELEKTRONINIO KATALOGO ASORTIMENTAS

„Kaip rodo mūsų atliktos apklausos, tarp savivaldos institucijų darbuotojų, vykdančių centralizuotus pirkimus el. kataloge tik apie 32 proc. tai yra pagrindinė darbo funkcija, tarp valstybinių įstaigų šis rodiklis aukštesnis – apie 59 proc., todėl mūsų siekiamybė – suteikti praktinių ir teorinių žinių, būtinų pirkimų vykdytojų didesnėms kompetencijoms suformuoti“.

CPO LT direktorė Neringa Andrijauskienė

Nacionalinė centrinė perkančioji organizacija CPO LT, reaguodama į Lietuvos perkančiųjų organizacijų poreikius, per kelerius pastaruosius metus išplėtė savo valdomą centralizuotų viešųjų pirkimų elektroninį katalogą daugiau nei 20-čia naujų prekių, paslaugų ir darbų modulių. Tai ženklus pokytis, kurio dėka el. kataloge jau galima rasti didžiąją dalį objektų, reikalingų valstybės lėšas racionaliai, efektyviai ir skaidriai naudoti siekiantiems perkančiosios organizacijos ar perkančiojo subjekto statusą turintiems pirkėjams.

Igyvendindama ES finansuojamą projektą „Centralizuotų viešųjų pirkimų, vykdomų per VŠĮ CPO LT elektroninį katalogą, valdymo sistemos plėtra“ per pastaruosius 5-erius metus CPO LT stipriai išplėtė elektroninės centralizuotų viešųjų pirkimų platformos – elektroninio katalogo – asortimentą. CPO LT taip pat sukūrė nuotolinę mokymosi platformą, kurioje pirkimų vykdytojai gali gilinti žinias įvairiomis viešųjų pirkimų temomis bei kelti kompetencijas. Šia mokymų platforma sėkmingai naudojasi ir savivaldybės pavaldžių organizacijų atstovai.

SKAIDRESNI VIEŠIEJI PIRKIMAI

Projektas pradėtas įgyvendinti 2017 m. gegužę pagal priemonę „Viešojo valdymo institucijos, pagal veiksmų programą ESF lėšomis įgyvendinusios nacionalines kovos su korupcija priemones“. Vien šio projekto apimtyje el. katalogas pasipildė beveik 20-čia naujų modulių – nuo baldų iki maisto produktų bei statinių ekspertizės paslaugų. Parengtas ir atitinkamas skaičius krepšelių formavimo vaizdo instrukcijų. Perkančiosios organizacijos noriai naudoja šią pagalbą, vykdydamos užsakymus el. kataloge.

Šiuo projektu CPO LT siekia plėtoti centralizuotų viešųjų pirkimų valdymo sistemą ir įdiegti naujus, inovatyvius sprendimus grįstus, centralizuotų viešųjų pirkimų modulius bei taip prisidėti prie viešojo administravimo

subjektų veiklos valdymo tobulinimo, sudaryti galimybę viešojo sektoriaus ir savivaldybių perkančiosioms organizacijoms pereiti prie viešųjų pirkimų elektroninėje erdvėje, atsisakant jų vykdymo savarankiškai. „Pastarasis būdas yra imlus laikui, neretai iš perkančiųjų organizacijų pareikalaujantis specifinių žinių rengiant pirkimo dokumentaciją, o pirkimus vykdant CPO LT el. kataloge paprastėja viešojo pirkimo procedūros, taupomas laikas ir administraciniai ištekliai. Atsižvelgdami į tai, kad viešieji pirkimai yra viena iš korupcijos apraiškoms jautriausių sričių, skatiname pirkėjus naudotis elektronine sistema, kurioje nuolat plečiame pasiūlos asortimentą ir taip prisidedame prie viešųjų pirkimų skaidrinimo. Elektroninio katalogo naudotojai vertina mūsų pastangas šioje srityje – net 97 proc. pirkėjų mano, kad CPO LT veikla yra skaidri ir patikima“, – naudas akcentuoja Neringa Andrijauskienė, CPO LT direktorė.

Pasak CPO LT vadovės, el. kataloge „nuasmeninamas“ viešųjų pirkimų vykdymas, eliminuojamas žmogiškasis veiksnys – sistema yra automatizuota ir viešojo pirkimo laimėtojus išrenka remdamasi objektyviais kriterijais, kai visi procesai – nuo pirkimo formavimo, paskelbimo, pasiūlymų pateikimo, tiekėjų varžymosi, „vokų atplėšimo“ ir net sutarčių suformavimo – vyksta elektroniniu, automatizuotu būdu. El. katalogo plėtra naujais moduliais ir techninėmis specifikacijomis ir toliau išlieka vienu iš pagrindinių CPO LT tikslų.

PAGALBA PIRKĖJAMS – NUOTOLINIAI SEMINARAI

Igyvendinto projekto imtyje CPO LT sukūrė dar vieną unikalų ir svarbų įrankį viešojo sektoriaus ir savivaldos institucijų perkančiųjų organizacijų atstovams – nuotolinių seminarų platformą. Šioje platformoje viešųjų pirkimų vykdytojai gali ne tik išmokti naudotis CPO LT el. katalogu, bet ir pagilinti savo centralizuotų viešųjų pirkimų kompetencijas.

„Džiaugiamės, jog jau pirmuoju projekto etapu pavyko apmokyti 1200 viešųjų pirkimų specialistų. Antrojo projekto įgyvendinimo etapo metu, kuris truks iki 2023 m. rugpjūčio mėnesio, planuojame apmokyti dar apie 700 – iš viso 1900 specialistų. Kaip rodo mūsų atliktos apklausos, tarp savivaldos institucijų darbuotojų, vykdančių centralizuotus pirkimus el. kataloge, tik apie 32 proc. jų tai yra pagrindinė darbo funkcija, tarp valstybinių įstaigų šis rodiklis aukštesnis – apie 59 proc., todėl mūsų siekiamybė – suteikti praktinių ir teorinių žinių, būtinų pirkimų vykdytojų didesnėms kompetencijoms suformuoti“, – pažymi N. Andrijauskienė.

Dalyvių vertinimu, šie seminarai yra patogūs mokytis, kadangi teorinė medžiaga pateikiama patrauklia forma – ne tik vaizdu, bet ir balsu, dalyviai prie mokymų platformos gali jungtis bet kuriuo jiems patogiu metu. Net per 94 proc. respondentų mokymus įvertino labai gerai. Mokymų platforma norintiems pagilinti centralizuotų viešųjų pirkimų kompetencijas yra prieinama dar visą liepos mėnesį. Užsiregistruoti dalyvauti mokymuose galima apsilankius CPO LT interneto svetainėje ir pagrindiniame lange susiradus mokymų informacinį skydelį.

Centrinė perkančioji organizacija CPO LT jau daugiau nei 10-metį nacionaliniu mastu vykdo centralizuotus viešuosius pirkimus ir taip padeda perkančiosioms organizacijoms įsigyti joms reikalingas prekes, paslaugas ir darbus, o verslui – kurti pridėtinę vertę dalyvaujant viešuosiuose pirkimuose.

Projektas finansuojamas ES „NR. 10.1.2-ESFA-V-916-01-0007. Projekto trukmė: 2017-05-24 / 2023-07-31. Projektas įgyvendinamas pagal priemonę „Viešojo valdymo institucijos, pagal veiksmų programą ESF lėšomis įgyvendinusios nacionalines kovos su korupcija priemones“.